

**[„DACA SE VA ADEVERI...”] – de
Mihai Eminescu [28 septembrie
1882]**

Daca se va adeveri că pe la 'nceputul lui octomvrie or să se deschidă Adunările și vom avea iarăși fericirea de-a perinda fizionomiile interesante ale acelor bărbați cari îngrijesc atât de mult de binele țării și de-al lor va rămânea să ne 'ntrebăm în ce raport reciproc vor fi grupurile în cari majoritatea de pân' acum se preface a fi despărțită.

Pân' acum majoritatea era compactă. Cum era, bună – rea, își făceau treaba cu ea, zice – o vorbă, și lucrurile mergeau strună. Rău mergeau fără îndoială, pentru că legiferomania pe de-o parte, lăcomia de averi pe de alta, sărăcia de minte pe deasupra, au făcut în adevăr ca țara întreagă să se sature demult de acești prețiși aleși ai ei. Nu se poate tăgădui că nemulțumirea generală e mai mare decât oricând, că nu e om – nu cu vro minte deosebită sau pretențios, ci oricum l-ar fi lăsat Dumnezeu – care să nu simță că Parlamentul e în mare parte compus din farsori și că administrația maltratează lumea și o despoaie. dacă până și tatarii au început a părăsi Dobrogea, oameni fără nici un fel de necesități și mulțumiți cu orice soi de guvern din lume, necum să n-o simtă altcineva.

Dar, așa cum era, majoritatea stătea compactă și statornică în mijlocul mișcării continue de funcționari administrativi, judecătorești și fiscali cari se ridică și se cufundă în grația ministerială ca stolurile de umbre în infernul lui Dante. De cincizeci de ori s-a schimbat ministerul sub prezența d-lui Brătianu: d-sa pare a fi avut atâtea cabinete în șase ani câte au avut toți Domnii pământeni de la întemeierea țărilor până azi; dar două poluri rămâneau neclintite în această neconținută rotațiune: d. Ioan Brătianu pe de o parte, majoritatea sa parlamentară pe de alta.

De la un timp lucrul au început a se cam turbura. Fie că prea mulți și-or fi zis „omul face banii și banii pe om”, fie că unii prinsese cheag la inimă, alții nu; că unii sunt stupi neretezați, alții nu prea au de moară; destul că dihonă și pizma reciprocă dintre cei mici pare a fi înrâurit asupra celor mari, încât azi foasta majoritate, atât de strânsă prin

apetituri, seamăna a se despărți în trei, ca râul fericit ce curgea în mijlocul raiului. Ordinea logică a acestei împărțiri nu prea e clară, e chiar enigmatică pentru public; cea cronologică însă se poate urmări.

Întâi s-a supărat d. Dumitru Brătianu pe majoritate. I-a trimis pe unii la pușcărie, pe alții la carantină și, în intervalul de când Adunările sunt închise, s-au înjghebat un nou partid „al virtuții”. A răsărit unde nu-l sameni, ar zice vorba, dar a răsărit. Deși membrii partidului virtuții nu prea sunt cunoscuți publicului, despre existența lor reală nu se poate îndoii nimenea; iar îndoielele asupra virtuții lor ar fi, se zice, și mai neîntemeiate. Am scris-o deci și noi pe lumânare pentru neuitare și ne rugăm lui D-zeu ca așa [să] fie.

Apoi s-a supărat d. C. A. Rosetti. Și-a dat demisia din Adunare, a depus mandatul său în mâna alegătorilor și, cu inima plină de amărăciune, a părăsit țara, pentru a mânca din nou pâinea neagră a exilului, udată cu lacrimi. Un alai de jalnici patrioți l-au petrecut până la marginea târgului, unde, luându-și toiagul în mână și scuturând de pe încălțăminte praful unei patrii ingrate, au plecat spre depărtatele deșerturi ale Galiei, unde cu post și în pustnicie să-și petreacă rămășița zilelor, scârbită de răutatea oamenilor.

Ci 'nainte de-a pleca a spus de ce. Majoritatea n-a voit să-i primească reformele. Aceste sunt: decentralizarea, reforma legii electorale, electivitatea magistraturii, libertatea învățământului cu dezgroparea răposatei Eforii și – ca ton fundamental al muzicii – scăparea țaranului de asuprire. Cum și ce fel nu se spune, dar în sfârșit scăparea lui. Acesta e drapelul lăsat în mâinile viguroase ale onor. Costinescu care, cu inima în dinți și cu funia 'n traistă, [î]l va apăra. Iată dar un alt fragment al majorității grupat pe lângă acest drapel, fragment care n-are ridicola pretenție de-a fi virtuos. Din contra, unde găsește ceva pus rău, el pune bine.

Iată deci două centre de atracțiune dintre cari unul virtuos, „fețișoara mărită fetișoara”; altul mai puțin virtuos dar „sutele mărită slutele”. Atât virtutea de zile mari a unora cât și cea mai de zile de lucru a celorlalți arată opoziție în contra Vizirului. Nu e îndoială nici pentru unii nici pentru alții că d. Ioan Brătianu e un vizir, că guvernul său e o mașină pneumatică care absoarbe toate puterile vii ale țării.

Cine dar mai rămâne sincer și necondiționat sub drapelul marelui nostru cancelar? Iată o întrebare pe care oricine și-o face cu curiozitate. Altfel, de partizani să nu te plângi când îți sacul cu grăunțe 'n mână. Vor veni ei, chiar prea mulți, chiar peste voie; dar, în aparență măcar, o majoritate care să voteze bugetele înțeleptului Sihleanu și răscumpărările cu toată supunerea datorită pare a nu mai exista.

Oare unul din ziarele inspirate n-ar putea lămuri publicul? Pare c-am fi rămas fără umbră de ziar guvernamental care să ne spuie, bunăoară, ce gândește d. Brătianu în privirea acestor nouă grupări a majorității sale, precum și în privirea reformelor propuse de d. C. A. Rosetti.

Căci, deși acele reforme a fost întâi prezentate în numele personal al redactorului „Românului”, prin scrisoarea de adio ele au devenit un program. Făcut pentru a forma obiectul de căpetenie al sesiunii Parlamentului – de vreme ce atinge cestiuni constituționale -, propriu a servi de drapel în vederea nouălor alegeri, acest program e dezaprobat de marea parte a țării, ca să nu zicem de toată, din cauza înnoiturilor și a improvizațiilor ce cuprinde.

Cine din majoritate se unește cu ele, cine nu, și mai cu seamă ce cugetă guvernul în privirea lui? Oare nu e dator a liniști țara măcar în mod oficios în privirea intențiilor sale?

Respinge-va majoritatea acele reforme, precum părea dispusă în trecut? Aproba-le-vor unii, nu le vor aproba alții? Iată auspicii de deschidere cari par încărcate de furtună, dacă dăm

crezământ semnelor de dezbinare de pân' acum.

Mulți însă înclină a admite că această dezbinare nu este decât o farsă, cu totul neserioasă în esență, de vreme ce nici pe unii nici pe alții nu-i doare capul de îmbunătățirile și reformele ce le promit. În ajunul alegerilor însă e practic de-a se despărți în două; de-a juca unii pe guvernamentali, alții pe opoziție, încât oricare ar fi rezultatul, tot în favorul lor să iasă. Deprinși de ani încoace de-a urmări această politică stearpă de panglicării, care face cu neputință orice îmbunătățire serioasă, oamenii cred că, cu toată furtuna într-un pahar de apă, cu toate indignările partidului virtuții pe de-o parte, cu toată setea de reforme a grupului celor nevirtuoși, ceea ce va rămânea neschimbat în sesiunea viitoare sunt iarăși cele două poluri statornice: d. Ioan Brătianu și majoritatea sa parlamentară.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro